

Öğretmenlerimiz edebiyatın fantastik, bilimkurgu, polisiye türlerini sevemedi gitti. Engin edebiyat denizinde kulaç atmaktan çekiniyorlar. Gerçekçi edebiyat, çocuklarımıza pek çok bilgeliği fısıldar tabii, onların yaşamlarına cansuyu katar; ne ki, hayallerle kurulu dünyaların şahı fantastik edebiyat da bunun âlâsını yapar.

Fantastiğin sahiciliğini, öğretmenler de bizler de görmezden geliyoruz. Çocukların bu tür kitaplar okumasını, okumaktan saymayanlar bile var! Bunun ardında korkularımız mı yatıyor? Biz yetişkinler, o kadar çok korkuyla

yaşıyoruz ki, edebiyat okuru olarak da bilinmezden, hayal kurmaktan korkmayı geliştiriyoruz besbelli. Üstelik, hayal kurandan da korkmamızı sinsice telkin eden bir zamanda yaşamaktayız.

Hayvanlardan, ormanlardan, okyanustan, uzaydan, uzaylılardan, farklı yaşam formlarından... bize benzemeyen her şeyden korkmayı, onları tehdit olarak algılamayı ve hatta onlara saldırganlığı doğal ve meşru bulmayı, beynimize çeşitli yollarla işleyen bu zamana karşı, iyilik sesinin sözcüklerle bedenlenmiş hali –bir anlamda– fantastik edebiyattır denebilir. Elbette iyi yazılmış, felsefesi derin ve kapsamlı olan edebiyattan söz ediyorum.

Ünlü Amerikalı yazar J.K. Rowling’in ünlü “Harry Potter” kitapları (çev. Sevin Okyay, Kutlukhan Kutlu, Yapı Kredi Yayınları) çoğu evde okunuyor, ama okullarda okunmuyor, önerilmiyor. Efendim, fantastik edebiyat ciddi eğitim sistemimiz tarafından “uyduruk” bulunuyor! Evet, fena halde ve fevkalade uyduruklar. Şükür ki! Uyduruk sahicilik

“Görünmezlik pelerini” icat edecek çocuk doğdu belki de!

onlardaki, yoksa yıllardır nasıl okunur keyifle, nasıl izlenir filmleri bunca merakla!

Okumadan bilemeyiz, neden bunca çocuk, hatta genç, bu kitapları keyifle okuyor, heyecanla yenilerinin yolunu gözlüyor. En iyisi, cesaret edip fantastik edebiyata çocuklarla, çocuğumuzla birlikte dalış yapmak. İlla ki “Harry Potter” dizisi şart değil elbette, ama bu kadar patırtı yaratan, filmleriyle de dünyayı az kalsın ekseninden kaydıracak bir diziyi –hiç değilse küçükler için çok sayfalı kitaplardan yaratılan resimli çeşitlerini (1: çev. Ülkü Tamer; 2: çev. Sevin Okyay, YKY) okumamak çocuklardan çok çok geride bırakıyor bizi.

Geçtiğimiz haftalarda sosyal medyada fantastik edebiyat için çok etkileyici ifadeler kullanıldı. Bu alanda eserler veren bir duayeni yitirdik çünkü: Ursula K. Le Guin muhteşem ejderhasına bindi ve sonsuzluğa uçtu. Tüm dünyada fantastiğin kraliçesi sayılan bir edebiyat ustası, geride milyonların sevdiği *Mülksüzler*’i, “Yerdeniz” dizisini ve pek çok roman, öykü, şiir, makale ve çocuk kitabını bırakıp, dinlenmeye çekildi.

Le Guin’in kitaplarını okumuş olan ebeveynlerin gözünden kaçmamış olabilecek bir diziyi hatırlatayım burada: “Kanatlı Kediler Masalı” (res. S.D. Schindler, çev. Naz Beykan, Günışığı Kitaplığı). Fantastiğin duygulu minik yüreklere dokunan örneklerinden... Bayan Tekir, yeni doğan yavrularının kanatlarını görünce, büyük kentte yaşamalarının tehlikesinin farkına varıyor ve onları kırsala

yolluyor. Böylece, uçabilen kedcüklerin dört kitap boyunca başından geçen maceralara tanık oluyoruz.

Okul öncesinden başlayarak okunabilecek bu desenli kitaplarda, kent ve kır yaşamlarının zıtlığı kadar, buralarda yaşayanların davranış farklılıklarına da değiniliyor. Hayvan sevgisini pekiştiren benzer kitaplara, sırf bu yüzden bile yakın durmalı, çocuklara öncelikle önermeli.

Edebiyatın, hayallere uçuran türü deyince, şu efsane iki kitap çok mu çok fantastiktir: *Kraliçeyi Kurtarmak* ve *Haritada Kaybolmak* (res. Sadi Güran, çev. Mine Kazmaoğlu, GK). Bugüne kadar 500’er bin kopyaya yakın satılan bu çocuk romanları, yetişkinlerin de keyifle okuduğu kitaplar. Üstelik, matematiği, coğrafyayı sevdiren türden. Kanadalı yazar Vladimir Tumanov’un eseri olan her iki kitap da bilmecelele ilerliyor, okurunu da çözümünü bulmaya, kurgu dünyada bu çözümlerle iynin yengisine ortak olmaya teşvik ediyor.

Evet, fantastik de bilimkurgu da ve tabii polisiye de, okurken kafa yormak gereken edebiyat türleri. Bu nedenle fren yapan yetişkinler tanıyorum. Çocukların zihni yorgun değil neyse ki, onlar bu sıradışı kurgular içinde özgürce kanat çırpabiliyor. Harry Potter’ın “görünmezlik pelerini”ni istemeyen çocuk da yoktur, “kraliçeyi kurtarmak” istemeyen de... Biz TV karşısında dizilerle uyutulurken, onlar kitaplarının içinde bambaşka dünyalarda kahraman olurlar, yürekli olurlar, yorgun ama neşeli olurlar... Korkarlar da bazen, normal. Ancak bizim, gerçek hayattan korktuğumuz kadar değil!

Antoine de Saint-Exupery’nin bir edebiyat klasiği sayılan *Küçük Pren*’inden (çev. Cemal Süreyya, Tomris Uyar, Can Çocuk) “korkanlar” bile var bu dünyada. Oysa korkuları boş vermeli, “görünmezlik pelerini”nin peşine düşmeli. Onu icat edecek çocuk çoktan doğmuş olabilir bir yerlerde...

Gönül Çelen

MÜREN BEYKAN
murenbeykan@gmail.com

